

- Szczegółowe wymagania edukacyjne

Kształcenie literacko-kulturowe

1. Materiał zawarty w podręczniku

Dział. Problematyka	Osiągnięcia podstawowe (oceny: dopuszczająca i dostateczna)	Osiągnięcia ponadpodstawowe (oceny: dobra i bardzo dobra)
	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • czyta głośno, płynnie i ze zrozumieniem fragmenty utworów przedstawione w podręczniku • czyta ze zrozumieniem przystępny tekst popularnonaukowy • wykonuje niektóre polecenia z cyklu <i>A teraz spróbuj sam</i> • dokonuje interpretacji utworów literackich i ich fragmentów, odpowiadając na pytania znajdujące się pod tekstem • rozróżnia rodzaje literackie • potrafi uzasadnić przynależność tekstu do określonego rodzaju literackiego • rozpoznaje rodzaj narratora i narracji • dokonuje interpretacji dzieła sztuki na poziomie podstawowym • sprawnie posługuje się użytkowymi formami wypowiedzi • samodzielnie formułuje notatkę lekcyjną • potrafi napisać i wygłosić krótki referat • formułuje opis • swobodnie posługuje się formą charakterystyki • pisze dialogi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykonuje polecenia z cyklu <i>A teraz spróbuj sam</i> • dokonuje interpretacji utworów literackich i ich analizy na poziomie podstawowym, odpowiadając na pytania znajdujące się pod tekstem • posługuje się podstawowymi terminami teoretycznoliterackimi: podmiot liryczny, narrator, narracja • interpretuje dzieła sztuki • świadomie dobiera i hierarchizuje argumenty • przedstawia i komentuje różnorodne odwołania do tradycji w kulturze współczesnej • pisze interesujące dialogi • formułuje notatkę lekcyjną, porządkując materiał w sposób hierarchiczny • pisze i wygłasza dłuższe referaty • pisze i wygłasza mowę, stosując charakterystyczne dla tej formy wypowiedzi chwyt retoryczne • zna specyfikę felietonu i sprawnie posługuje się tą formą wypowiedzi

	<ul style="list-style-type: none"> • pisze list • pisze i wygłasza krótką mowę • pisze rozprawki poprawne pod względem kompozycyjnym i językowym • formułuje swoje stanowisko i potrafi je uzasadnić • korzysta ze szkolnego słownika terminów literackich • korzysta ze słownika języka polskiego i słownika poprawnej polszczyzny • korzysta ze słownika wyrazów obcych • korzysta ze <i>Słownika mitów i tradycji kultury</i> W. Kopalińskiego 	
I. Modernizm 1. <i>La belle époque</i>	<ul style="list-style-type: none"> • kojarzy modernizm z przełomem XIX i XX wieku • wie, że na przełomie wieków dokonał się wielki postęp cywilizacyjny • potrafi wymienić kilka wynalazków i odkryć naukowych 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi uzasadnić nazwę <i>la belle époque</i> • przedstawia przejawy postępu naukowego i technicznego • charakteryzuje sytuację człowieka na przełomie wieków • rozumie i przedstawia źródła niepokoju człowieka ukazane przez Artura Schopenhauera
2. Mieszczanie i artyści	<ul style="list-style-type: none"> • zna znaczenie słowa „mieszczanin” • charakteryzuje postać Anieli Dulskiej na podstawie fragmentów tragifarsy Gabrieli Zapolskiej, zamieszczonych w podręczniku • określa podmiot liryczny w wierszu K. Przerwy-Tetmajera <i>Evviva l'arte!</i> • dostrzega różnicę między systemem wartości filistrów a postawą artystów • dostrzega różnicę między pozytywistyczną a młodopolską koncepcją literatury • formułuje charakterystykę 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje konwencję realistyczną i potrafi podać jej cechy • wie, na czym polega demaskacja moralności mieszczańskiej w utworze Gabrieli Zapolskiej • charakteryzuje postawę młodych artystów w wierszu K. Przerwy-Tetmajera <i>Evviva l'arte!</i> i dostrzega przyczyny ich buntu • dostrzega świadomy zamysł kompozycyjny utworu • charakteryzuje program sztuki modernistycznej jako opozycyjny wobec tradycji pozytywizmu; odwołuje się do wypowiedzi programowej St. Przybyszewskiego

<p>3. Sztuka nowoczesna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie znaczenie słowa „modernizm” • podaje 2–3 cechy charakterystyczne dla sztuki na przełomie wieków • potrafi wymienić 2–3 twórców impresjonizmu i podać tytuły ich dzieł • kojarzy malarstwo impresjonistyczne z posługiwaniem się barwną plamą i zależnością barwy od oświetlenia • wie, że twórcą <i>Krzyku</i> jest Edward Munch • kojarzy secesję z falistą linią • kojarzy Antonia Gaudiego z architekturą secesji • dostrzega nastrojowy charakter opisu w <i>Chłopach</i> Wł. Reymonta • dostrzega nastrojowość i rytmikę wiersza Paula Verlaine’a 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sztukę na przełomie wieków • świadomie kojarzy dzieła Claude’a Moneta, Pierre’a Augusta Renoira, Paula Cézanne’a, Camille’a Pissarra i Edgara Degasa z impresjonizmem • podaje cechy malarstwa impresjonistycznego • świadomie kojarzy twórczość Vincenta van Gogha i Edwarda Muncha z postimpresjonizmem • podaje cechy sztuki secesyjnej i wymienia jej twórców • wie, że cechą modernizmu jest korespondencja sztuk • dostrzega związek literatury i malarstwa w przedstawionym w podręczniku fragmencie <i>Chłopów</i> Wł. Reymonta • dostrzega związek poezji i muzyki <i>Piosnce jesiennej</i> Paula Verlaine’a
<p>4. Młoda Polska, Kraków i cyganeria</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie, dlaczego modernizm w kulturze polskiej określa się również mianem Młodej Polski • wie, że Kraków stanowił centrum życia kulturalnego i artystycznego Młodej Polski • własnymi słowami wyjaśnia, czym była cyganeria • kojarzy obyczaj kawiarniany ze zjawiskiem cyganerii artystycznej • dostrzega podobieństwa między cyganerią młodopolską a środowiskiem „Piwnicy pod Baranami” • wie, kim był Piotr Skrzynecki 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi uzasadnić szczególną rolę Krakowa w okresie Młodej Polski • charakteryzuje zjawisko cyganerii artystycznej • kojarzy postać Stanisława Przybyszewskiego ze zjawiskiem cyganerii • ukazuje działalność „Piwnicy pod Baranami” jako wyraz buntu przeciwko nudzie i bylejakości rzeczywistości komunistycznej • przedstawia postać Piotra Skrzyneckiego jako reprezentanta cyganerii i rolę, jaką odegrał dla rozwoju kultury • charakteryzuje Kraków w piosence Andrzeja Sikorowskiego
<p>5. Tatry i miłość A. Panicz ludźmiński</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kim był Kazimierz Przerwa-Tetmajer • wiąże osobę poety z liryką tatrzańską • określa podmiot liryczny i przedmiot wypowiedzi w wierszu <i>Z Tatr</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sylwetkę Kazimierza Przerwy-Tetmajera i źródła popularności jego poezji • przedstawia sposób dokonywania opisu pejzażu tatrzańskiego w wierszu <i>Z Tatr</i>

	<ul style="list-style-type: none"> • kojarzy sposób dokonywania opisu pejzażu z impresjonizmem • rozróżnia lirykę bezpośrednią i pośrednią • określa podmiot liryczny i adresata wypowiedzi oraz tematykę wiersza <i>List Hanusi</i> • charakteryzuje bohaterów opowiadania <i>Franek Seliga i Pan Bóg</i> • dostrzega komizm w opowiadaniu Tetmajera 	<ul style="list-style-type: none"> • określa sytuację wewnętrzną podmiotu lirycznego • wie, czym jest synestezja • definiuje lirykę bezpośrednią i pośrednią • wie, że liryka opisowa jest odmianą liryki pośredniej • przedstawia zależność między kreacją podmiotu lirycznego a sposobem ukształtowania wypowiedzi w <i>Liście Hanusi</i> • określa źródła komizmu w opowiadaniu Tetmajera
B. Mieszkaniec Harendy	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kim był Jan Kasprówic • wiąże osobę poety z liryką tatrzańską • określa podmiot liryczny i przedmiot wypowiedzi w wierszu <i>Witajcie kochane góry</i> • charakteryzuje postać adresatki w wierszu <i>Umiłowanie ty moje!</i> • rozumie, dlaczego poeta zachęca odbiorców do górskiej wspinaczki w wierszu <i>Ludzie, kochani ludzie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sylwetkę Jana Kasprówicza • charakteryzuje sytuację i postawę podmiotu lirycznego oraz jego stosunek do natury w wierszu <i>Witajcie kochane góry</i> • określa relacje między mężem a żoną w wierszu Jana Kasprówicza • przedstawia rolę, jaką pełniła żona wobec męża – poety • interpretuje metaforyczne znaczenie przesłania w wierszu <i>Ludzie, kochani ludzie</i> • dostrzega związek między sposobem ukształtowania wypowiedzi w utworach z <i>Księgi ubogich</i> a postawą podmiotu lirycznego
6. Prozaicy Młodej Polski A. Dróżnik i noblista	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że Wł. Reymont był powieściopisarzem Młodej Polski i laureatem Nagrody Nobla • sporządza notatkę o życiu i twórczości pisarza • dostrzega związek między tradycją a naturą w przedstawionych w podręczniku fragmentach <i>Chłopów</i> • dostrzega różne przejawy tradycji wigilijnej w zacytowanym w podręczniku fragmencie powieści • przedstawia zachowania bohaterów powieści podczas wieczerzy wigilijnej • rozpoznaje rodzaj narratora i narracji 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sylwetkę Wł. Reymonta • charakteryzuje postawę i kompetencje narratora w przedstawionych w podręczniku fragmentach <i>Chłopów</i>

B. Dajmonion	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kim był Stefan Żeromski • relacjonuje fabułę <i>Zapomnienia</i> • przedstawia bohaterów utworu • wie, na czym polega tragizm Obali • potrafi napisać życiorys 	<ul style="list-style-type: none"> • zna biografię Stefana Żeromskiego i potrafi wymienić przynajmniej 3 tytuły jego utworów • dostrzega związek między biografią a twórczością pisarza • określa założenia ideowe pisarstwa Żeromskiego • dostrzega obecność porównań animalistycznych w opisie Obali • dostrzega kontrast między postacią bohatera a sytuacją, w której został postawiony • zauważa specyfikę obrazu śmierci • charakteryzuje styl wypowiedzi narratora <i>Zapomnienia</i>, dostrzega ironię • określa przesłanie ideowe utworu • sprawnie posługuje się formą życiorysu
II. Między wojnami 1. Historia i literatura	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia bohaterów ukazanych w zacytowanym w podręczniku fragmencie <i>Przygód dobrego wojaka Szwajka</i> • określa przedmiot ich rozmowy • potrafi podać przyczyny wybuchu I wojny światowej • wie, kiedy wybuchła rewolucja październikowa i do jakich skutków doprowadziła • wie, że autorem <i>Doktora Żywago</i> jest Borys Pasternak • przedstawia reakcję bohatera powieści na przejęcie władzy przez bolszewików • dostrzega radykalny charakter działań rewolucyjnych w zacytowanych w podręczniku fragmentach powieści B. Pasternaka 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na źródła komizmu w wypowiedziach bohaterów powieści J. Haška • zna przebieg I wojny światowej • zna przebieg wydarzeń rewolucyjnych w Rosji • rozumie, dlaczego główny bohater powieści B. Pasternaka, jako intelektualista, mógł początkowo aprobować rewolucję • odwołując się do zacytowanych w podręczniku fragmentów <i>Doktora Żywago</i>, przedstawia rewolucję jako siłę niszczącą
2. Rewolucja w sztuce	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega bunt i prowokację w dziełach artystów międzywojnia • wymienia co najmniej 2 twórców sztuki międzywojennej i podaje tytuły ich dzieł 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sztukę międzywojnia • próbuje dokonywać samodzielnej interpretacji dzieł Salvadora Dalego i Pabla Picassa

<p>3. Lata dwudzieste, lata trzydzieste...</p> <p>A. Cały ten jazz</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kojarzy twórczość Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej z okresem XX-lecia międzywojennego • wie, że istotą jazzu jest improwizacja 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega epigramatyczny charakter utworów Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej • zna korzenie jazzu • kojarzy Louisa Armstronga i Sidneya Becheta z muzyką jazzową
<p>B. Gwiazdy na srebrnym ekranie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że w okresie międzywojennym nastąpił dynamiczny rozwój kina • potrafi wymienić kilka najślynniejszych gwiazd srebrnego ekranu • zna ekranowy wizerunek Charlesa Chaplina 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi określić zasługi Georges Mélièsa i Davida Warka Griffitha dla rozwoju sztuki filmowej • kojarzy Rudolfa Valentino z kreacją amanta • wymienia najślynniejszych komików kina niemego • kojarzy Freda Astaire'a z filmem tanecznym
<p>C. Chanel Nr 5</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kojarzy postać Coco Chanel z „małą czarną” i eleganckimi kostiumami oraz perfumami 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje styl Chanel • potrafi wymienić kilka słynnych kobiet ubierających się w tym stylu
<p>4. Marszałek</p>	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wymienić zasługi Marszałka Józefa Piłsudskiego dla polskiej państwowości • kojarzy pieśń <i>My, Pierwsza Brygada</i> z Legionami i osobą Marszałka • wie, kiedy Polska odzyskała niepodległość • kojarzy bitwę warszawską (Cud nad Wisłą) z wojną polsko-bolszewicką • wie, że lata 30. to okres kryzysu gospodarczego 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia biografię Marszałka Józefa Piłsudskiego • dostrzega w pieśni <i>My, Pierwsza Brygada</i> nawiązania do tradycji romantycznej • przedstawia drogę Polski do niepodległości • zna przyczyny wybuchu wojny polsko-bolszewickiej • charakteryzuje sytuację wewnętrzną w kraju w latach 20. i 30. XX x. • wie, kim był pierwszy prezydent II Rzeczypospolitej, i w jakich okolicznościach zginął • wyjaśnia termin „sanacja”
<p>5. Radosna poezja Skamandrytów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że Skamander to nazwa ugrupowania poetyckiego • kojarzy Juliana Tuwima i Kazimierza Wierzyńskiego z tym ugrupowaniem • wie, że Skamandryci w swych pierwszych tomikach głosili radość życia i optymizm 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia skład wielkiej piątki • wie, że Skamandryci krytycznie odnosili się do tradycji romantycznej i modernistycznej • charakteryzuje kreację poety w zacytowanych w podręczniku wierszach J. Tuwima i K. Wierzyńskiego, dostrzega odmienność tej propozycji

	<ul style="list-style-type: none"> określa podmiot liryczny w zacytowanych w podręczniku wierszach J. Tuwima i K. Wierzyńskiego jako radosnego wędrowca, człowieka zabawy i poetę 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia sposób ukształtowania wypowiedzi w tych wierszach wypowiada się na temat roli, jaką odegrali Skamandryci w rozwoju polskiej poezji
6. Kabaret	<ul style="list-style-type: none"> własnymi słowami formułuje definicję kabaretu kojarzy kabaret literacki ze zjawiskiem cyganerii artystycznej zna nazwę najśłynniejszego kabaretu okresu międzywojnia kojarzy Juliana Tuwima i Mariana Hemara z kabaretem <i>Qui pro Quo</i> charakteryzuje bohaterkę utworu Mariana Hemara i przedstawia jej pogląd na rolę kobiet w literaturze przedstawia bohaterów skoczki <i>Sęk</i> i przedmiot ich rozmowy wskazuje na przejawy komizmu w tym szmoncesie i próbuje określić jego źródła 	<ul style="list-style-type: none"> zna etymologię słowa „kabaret” i podaje definicję kabaretu wie, kiedy i gdzie narodził się kabaret literacki wie, że pierwszym kabaretem literackim w Polsce był Zielony Balonik kojarzy Tadeusza Boya-Żeleńskiego z Zielonym Balonikiem rozpoznaje nawiązania do biografii i twórczości Adama Mickiewicza i Juliusza Słowackiego w piórze Mariana Hemara wskazuje na źródła komizmu w utworze potrafi wyjaśnić terminy: „szlagwort” i „szmonces” dostrzega kontrast charakterów i temperamentów między bohaterami <i>Sęku</i> dostrzega, że źródłem nieporozumienia prowadzącego do efektów komicznych jest użycie stałych związków frazeologicznych
7. Futuryści, czyli cywilizacja na śmietniku	<ul style="list-style-type: none"> kojarzy działalność futurystów ze skandalami i prowokacjami obyczajowymi i literackimi wskazuje na bunt przeciwko tradycji jako główną cechę futuryzmu potrafi odnaleźć przejawy owego buntu w manifestach futurystycznych charakteryzuje podmiot liryczny w wierszu Brunona Jasińskiego 	<ul style="list-style-type: none"> określa czynniki, które wpłynęły na ukształtowanie się futuryzmu wyjaśnia nazwę „futurizm” wypowiada się na temat roli artysty i koncepcji sztuki zaproponowanej przez futurystów definiuje happening potrafi odnaleźć w kulturze współczesnej wystąpienia podobne do futurystycznych prowokacji wskazuje na przejawy nonszalancji i buntu w <i>Bucie w butonierce</i>

<p>8. Witolda Gombrowicza gra z tradycją</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kim był Witold Gombrowicz i potrafi podać tytuły przynajmniej 2 jego utworów • na podstawie fragmentu <i>Ferdydurke</i>, zamieszczonego w podręczniku do klasy I, charakteryzuje nauczycieli, uczniów i lekcje w szkole dyrektora Piórkowskiego • przedstawia zachowania uczniów manifestujących własną dorosłość • rozumie pojęcie stereotypu • dostrzega podział w środowisku uczniów na dwie grupy i charakteryzuje ich postawy • przedstawia przebieg pojedynku między Syfonem a Miętusem • dostrzega komizm tej sceny • kojarzy groteskę z naruszeniem zasady prawdopodobieństwa • podejmuje próbę porównania pojedynku Achillesa i Hektora z sytuacją przedstawioną w powieści W. Gombrowicza • rozumie, na czym polega zabieg parodii 	<ul style="list-style-type: none"> • zna biografię Witolda Gombrowicza • dostrzega infantylny charakter buntu młodych w zacytowanych w podręczniku fragmentach <i>Ferdydurke</i> • definiuje stereotyp • dostrzega, że reprezentanci obu grup uczniów są równie niedojrzali • określa scenę pojedynku na miny jako absurdalną • podaje definicję groteski • dokonuje porównania pojedynku Achillesa i Hektora z sytuacją przedstawioną w powieści W. Gombrowicza i wnioskuje na podstawie zgromadzonego materiału • podaje definicję parodii
<p>III. Spełniona Apokalipsa 1. Hitler i Stalin</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, dlaczego wobec okresu II wojny światowej używa się określenia „czasy spełnionej Apokalipsy” • dostrzega podobieństwa dotyczące biografii i postawy między Hitlerem i Stalinem • wie, że Hitler chciał dokonać eksterminacji Żydów • kojarzy osobę Stalina z klęską głodu na Ukrainie • na podstawie zacytowanego w podręczniku fragmentu <i>Mistrza i Małgorzaty</i> M. Bułhakowa opisuje rzeczywistość komunistycznej Moskwy • wie, że Hitler i Stalin traktowali sztukę jako formę propagandy 	<ul style="list-style-type: none"> • zna podstawowe fakty z biografii Hitlera i Stalina • wie, w jaki sposób został ukazany Hitler w wierszu Wisławy Szymborskiej • przedstawia koncepcję historii i poglądy antysemitki Hitlera • charakteryzuje postawę Jürgena Stroopa relacjonującego pacyfikację getta warszawskiego w <i>Rozmowach z katem</i> • wie, na czym polegała nowa rewolucja Stalina • potrafi uzasadnić groteskowy charakter sceny przedstawionej w zacytowanym w podręczniku fragmencie <i>Mistrza i Małgorzaty</i> M. Bułhakowa

	<ul style="list-style-type: none"> • ma świadomość masowego terroru zaprowadzonego przez Stalina 	<ul style="list-style-type: none"> • odwołując się do zacytowanych w podręczniku tekstów, podaje konkretne przykłady artystycznych ambicji obu dyktatorów • wie, czym były NKWD i SS
2. Wojna	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy wybuchła II wojna światowa i ile ofiar pochłonęła • wie o istnieniu paktu Ribbentrop – Mołotow • ma świadomość osamotnienia Polski na początku wojny • potrafi wymienić przejawy bohaterskiej postawy Polaków broniących ojczyzny we wrześniu 1939 roku • wie o ataku Armii Czerwonej na Polskę 17 września 1939 roku • wie o ataku Niemców na ZSRR w czerwcu 1941 roku • wie o ataku Japonii na USA • ma świadomość roli, jaką odegrali Polacy w bitwie pod Monte Cassino • charakteryzuje postawy żołnierzy i dowódców ukazanych w zacytowanym w podręczniku fragmencie <i>Szkiców spod Monte Cassino</i> Melchiora Wańkowicza • przedstawia obraz walki ukazany w zacytowanym w podręczniku fragmencie powieści Jamesa Jonesa <i>Cienka czerwona linia</i> oraz wypowiada się na temat motywacji bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> • zna okoliczności wybuchu II wojny światowej • charakteryzuje metody stosowane przez Niemców i Rosjan • przedstawia podobieństwa dotyczące zachowań obu okupantów wobec podbitej ludności polskiej • wie o udziale oddziałów polskich w walkach w Norwegii, we Francji i w bitwie o Anglię • zna kolejne fazy przebiegu wojny • charakteryzuje styl narracji w zacytowanym w podręczniku fragmencie <i>Szkiców spod Monte Cassino</i> Melchiora Wańkowicza • charakteryzuje sposób relacjonowania wydarzeń w zacytowanym w podręczniku fragmencie powieści Jamesa Jonesa <i>Cienka czerwona linia</i> • interpretuje dedykację sformułowaną przez Jamesa Jonesa, dostrzega obecną w wypowiedzi autora ironię
3. Okupacja A. Losy Polaków na Wschodzie	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kim był Władysław Anders • przedstawia tragedię polskich oficerów i żołnierzy zamkniętych w łagrach 	<ul style="list-style-type: none"> • ma świadomość, że Sowieci próbowali dokonać eksterminacji polskiej elity intelektualnej • przedstawia „sprawę” Katynia

	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że w Katyniu została dokonana zbrodnia ludobójstwa • na podstawie zacytowanego w podręczniku fragmentu <i>Wszystko co najważniejsze</i> Oli Watowej charakteryzuje losy i doświadczenia deportowanych Polaków 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sowiecką okupację, zwracając uwagę na świadomie stosowane metody działania i jego cel
B. W Generalnej Guberni	<ul style="list-style-type: none"> • wie, w jaki sposób Niemcy próbowali się rozprawić z polską inteligencją • rozumie, że zdobywanie wiedzy było formą oporu wobec okupanta • charakteryzuje postawę młodzieży polskiej ukazanej w opowiadaniu Tadeusza Borowskiego <i>Matura na Targowej</i> • wie, czym była Armia Krajowa i jakie były jej główne zadania • wie, czym były Szare Szeregi • charakteryzuje postaci bohaterów <i>Kamieni na szaniec</i>, odwołując się do zacytowanego w podręczniku fragmentu powieści • relacjonuje przebieg akcji pod Arsenalem 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie, że wiedza służy ocaleniu wiary w człowieka i sens rzeczywistości (<i>Matura na Targowej</i>) • dostrzega wpływ ideałów rycerskich i tradycji romantycznej na postawy bohaterów powieści Aleksandra Kamińskiego
4. Człowiek wobec systemu obozów	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kim był Tadeusz Borowski i kojarzy jego osobę z opowiadaniem obozowymi • odwołując się do zacytowanego w podręczniku obszernego fragmentu opowiadania <i>Proszę państwa do gazu</i> przedstawia doświadczenia, jakim zostają poddani więźniowie obozu • przedstawia zachowania ludzi postawionych w sytuacji ekstremalnej • charakteryzuje obóz jako miejsce eksterminacji i przedsięwzięcie ekonomiczne 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia krótko biografię Tadeusza Borowskiego • interpretując opowiadanie Tadeusza Borowskiego, dostrzega, że człowiek w obozie otrzymuje status przedmiotu • dostrzega, że szansa przeżycia w obozie wiąże się z rezygnacją z własnego człowieczeństwa • przedstawia „władców obozu” jako zwyczajne, anonimowe postaci i rozumie, dlaczego tak zostali ukazani • przedstawia obóz jako system • charakteryzuje postać narratora • dostrzega związek między postawą narratora a stylem, jakim się posługuje

<p>5. Poeta i żołnierz – Krzysztof Kamil Baczyński</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia krótko biografię Krzysztofa Kamila Baczyńskiego • wie, że poeta pisał poświęcone żonie wiersze miłosne • określa podmiot liryczny i sytuację liryczną w zacytowanych w podręczniku wierszach K.K. Baczyńskiego • interpretując wiersz <i>Z głową na karabinie</i>, przedstawia dramat młodego człowieka zmuszonego przez historię do walki i zabijania • przedstawia doświadczenia, jakim został poddany bohater <i>Elegii o... [chłopcu polskim]</i> • formułuje definicję elegii jako gatunku lirycznego o poważnej treści i smutnym charakterze 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega wpływ środowiska rodzinnego i szkolnego na postawę poety • zna pseudonim artystyczny K.K. Baczyńskiego • przedstawia rolę, jaką w życiu poety odegrała jego żona • dostrzega sielankowy sposób ukazania dzieciństwa w wierszu <i>Z głową na karabinie</i> • interpretuje wyrażenie „czas wielkiej rzeźby” jako odnoszące się zarówno do kształtowania własnego „ja”, jak i do twórczości • dostrzega związek między podmiotem lirycznym a stylem wypowiedzi w <i>Elegii o... [chłopcu polskim]</i> • definiuje elegię
<p>6. <i>Nie złamie wolnych żadna klęska</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy wybuchło powstanie warszawskie i jak długo trwało • odnosi tytuł powieści Romana Bratnego do postaci bohaterów – młodych powstańców • charakteryzuje postawy bohaterów <i>Kolumbów</i> na podstawie zacytowanych w podręczniku fragmentów powieści • przedstawia metody postępowania Niemców z ludnością cywilną Warszawy, ukazane w powieści R. Bratnego • wie, że klęska powstania była wynikiem całkowitej bierności aliantów • wie, że Niemcy całkowicie zniszczyli Warszawę i wypędzili mieszkańców miasta, którym udało się przeżyć • porównując utwór Mirona Białoszewskiego z powieścią Romana Bratnego, dostrzega odmienny charakter relacji z powstania • zauważa obecność stylu potocznego w <i>Pamiętniku z powstania warszawskiego</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • zna przyczyny i okoliczności wybuchu powstania warszawskiego • przedstawia dramatyczne wybory, które muszą podejmować powstańcy – bohaterowie powieści R. Bratnego • charakteryzuje rolę narratora i sposób dokonywania przez niego relacji w <i>Kolumbach</i> • zna tragiczne losy członków i dowódców AK oraz uczestników powstania, którym udało się przeżyć • potrafi uzasadnić, że utwór Mirona Białoszewskiego ma charakter pamiętnika • przedstawia przedmiot relacji i sposób jej dokonywania w zacytowanych w podręczniku fragmentach <i>Pamiętnika z powstania warszawskiego</i> • charakteryzuje składnię i słownictwo w utworze M. Białoszewskiego

<p>IV. Współczesni 1. Ocaleni</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że utwory Tadeusza Różewicza wyrażają niepokój moralny pokolenia „ocalonych” • charakteryzuje bohatera utworów T. Różewicza, zawartych w podręczniku • rozumie, że bohater ocalał tylko w sensie fizycznym, a nie moralnym • kojarzy twórczość T. Różewicza z oszczędnością środków wyrazu 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega, że doświadczenie wojny i walki nie ma w wierszach Tadeusza Różewicza wymiaru heroicznego i rozumie, dlaczego • przedstawia zniszczenia, jakich dokonała wojna w świecie bohatera utworów T. Różewicza • charakteryzuje sposób ukształtowania wypowiedzi w wierszach T. Różewicza • rozumie, dlaczego zastosowany styl wypowiedzi jest bliski prozie
<p>2. <i>I tak rozumieć trzeba Jaltę</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że nowy porządek Europy i świata został ustalony na konferencji w Jaltcie • przedstawia metody działania nowej władzy na ziemiach polskich • zna najważniejsze wydarzenia z historii Polski w latach 1945–1989 • kojarzy <i>Balladę o Janku Wiśniewskim</i> z wydarzeniami grudnia 1970 • przedstawia okoliczności powstania „Solidarności” • wie, kiedy został wprowadzony stan wojenny w Polsce • wie o mordzie dokonanym na księdzu Jerzym Popiełuszcze • przedstawia rolę, jaką odegrał Jan Paweł II wobec zniewolonych Polaków • wie o obradach Okrągłego Stołu • wie o zburzeniu muru berlińskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • zna postawę przywódców wielkich mocarstw wobec sprawy polskiej • ukazuje sposób przedstawienia konferencji jaltańskiej w piosence Jacka Kaczmarskiego • wie, czym była „zimna wojna” • podaje przykłady protestów społeczeństwa przeciwko władzy komunistycznej (1956, 1968, 1970) • charakteryzuje okres gierkowski • wie, czym był KOR i wymienia jego głównych działaczy • charakteryzuje „Solidarność” ukazaną w piosence Jana Krzysztofa Kelusa • ma świadomość kontrowersji, jakie wzbudza układ zawarty w Magdalence • wie, kim był pierwszy premier wolnej Polski • wie, kogo wybrano na prezydenta w pierwszych wolnych wyborach
<p>3. Hańba domowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ma świadomość, że część polskich intelektualistów przyjęła postawę konformistyczną wobec władzy • potrafi wymienić przynajmniej 2 polskich twórców, którzy wpisali się w okres „hańby domowej” 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, w czym przejawiał się propagandowy charakter polskiej literatury i potrafi podać stosowne przykłady tego zjawiska • przedstawia ocenę polskich poetów, jaką formułuje Marian Hemar w wierszu <i>Do poety reżymu</i>

	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia tematy, jakie podejmowali literaci współpracujący z władzą komunistyczną • podejmuje próbę odpowiedzi na pytanie o przyczyny współpracy polskich intelektualistów z komunistami • wie, czym był socrealizm i w jakich dziedzinach sztuki zaznaczył swoją obecność 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny uwikłania polskich intelektualistów • podając konkretne przykłady, charakteryzuje sztukę socrealistyczną
4. Maisons-Laffitte	<ul style="list-style-type: none"> • ma świadomość, że literatura polska rozwijała się nie tylko w kraju, ale również na emigracji • wie, że twórcą paryskiej <i>Kultury</i> był Jerzy Giedroyc • określa funkcję, jaką pełniła <i>Kultura</i> w dobie komunizmu • wie, w jaki sposób publikacje <i>Kultury</i> docierały do kraju 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia okoliczności powstania <i>Kultury</i>, wymienia jej twórców i współpracowników • wymienia twórców, którzy publikowali na łamach <i>Kultury</i> • przedstawia znaczenie <i>Kultury</i> dla rozwoju polskiej myśli i literatury
5. Odwilż	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że po 1954 roku następuje odrzucenie modelu sztuki socrealistycznej i ożywienie życia kulturalnego 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przemiany, jakie zachodzą w sferze politycznej, obyczajowej i literackiej po śmierci Stalina • wyjaśnia znaczenie określenia „odwilż” • wymienia 2–3 twórców należących do pokolenia ’56
6. Atlas cywilizacji A. Poeta z utraconego miasta	<ul style="list-style-type: none"> • krótko przedstawia biografię Zbigniewa Herberta 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega i przedstawia związki między biografią a twórczością Zbigniewa Herberta • charakteryzuje postawę twórcy <i>Pana Cogito</i> • wie, kto określił Zbigniewa Herberta mianem „Atlasa cywilizacji” i potrafi zinterpretować to wyrażenie w kontekście biografii i twórczości artysty
B. <i>Cnota nie jest azylem słabych</i>	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje postawę klasyków i „generałów ostatnich wojen”, ukazanych w wierszu Z. Herberta • przedstawia ocenę klasyków i współczesnych, jaką wypowiada podmiot liryczny w wierszu <i>Dlaczego klasycy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega związek między sposobem ukształtowania wypowiedzi a jej przedmiotem w wierszu <i>Dlaczego klasycy</i> • rozumie klasycyzm zarówno jako propozycję etyczną, jak i estetyczną

	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie tytuł cyklu i nazwę bohatera: <i>Pan Cogito</i> • rozpoznaje personifikację w wierszu <i>Pan Cogito o nocy</i> • charakteryzuje postać głównej bohaterki utworu • przedstawia oceną współczesności zawartą w utworze <i>Pan Cogito o nocy</i> • wie, kim był Benedykt Spinoza • charakteryzuje Spinozę jako bohatera eseju Z. Herberta • podejmuje próbę interpretacji końcowego aforyzmu • własnymi słowami formułuje definicję aforyzmu • własnymi słowami formułuje definicję eseju • zna różnice między dziennikiem a pamiętnikiem • zauważa cechy typowe dla dziennika w zacytowanych w podręczniku fragmentach utworów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia tytuł utworu <i>Dlaczego klasycy</i> • dostrzega ironię obecną w wierszu <i>Pan Cogito o nocy</i> • charakteryzuje postawę podmiotu lirycznego w utworze Z. Herberta • przedstawia motywacje działania bohatera eseju <i>Łóżko Spinozy</i> • poprawnie interpretuje aforyzm kończący esej • definiuje aforyzm • definiuje esej • potrafi uzasadnić, że <i>Łóżko Spinozy</i> jest esejem • charakteryzuje postawę bohatera – narratora fragmentów dzienników przytoczonych w podręczniku • charakteryzuje styl wypowiedzi w zacytowanych w podręczniku tekstach
<p>7. Utracona niewinność A. <i>Komunistyczny James Dean</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • krótko przedstawia koleje życia i twórczości Marka Hłaski • wie, że <i>Piękni dwudziestoletni</i> to tekst o charakterze autobiograficznym • dostrzega komiczny charakter wypowiedzi w <i>Pięknych dwudziestoletnich</i> • przedstawia portret Marka Hłaski nakreślony przez Agnieszkę Osiecką • rozumie, że Marek Hłasko pragnął żyć pięknie i ciekawie 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia podobieństwa łączące Jamesa Deana i Marka Hłaskę • dostrzega w <i>Pięknych dwudziestoletnich</i> zabieg auto-kreacji • charakteryzuje rzeczywistość Polski lat 50. i przedstawia stosunek narratora – autora <i>Pięknych dwudziestoletnich</i> do świata przedstawionego • przedstawia legendę o Marku Hłasce i ma świadomość, że tworzył ją także sam artysta • wie, dlaczego twórczość Hłaski spotkała się ze zjadliwą reakcją komunistycznej krytyki literackiej • przedstawia stanowisko Marka Hłaski wyrażone na łamach paryskiej <i>Kultury</i>
<p>B. <i>Pierwszy krok w chmurach</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje rzeczywistość ukazaną w <i>Pierwszym kroku w chmurach</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia motywacje działania bohaterów opowiadania Marka Hłaski

	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje postaci Gienka, Maliszewskiego i Heńka – bohaterów opowiadania Marka Hłaski • przedstawia postawy młodych kochanków • wie, na czym polega krzywda, jaką wyrządzili młodym „obserwatorzy” z przedmieścia • interpretuje tytuł utworu M. Hłaski 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega kontrast między intymną sceną miłosną i pięknem kochanków a brutalnością zachowań mężczyzn – podglądaczy • interpretuje <i>Pierwszy krok w chmurach</i> jako tekst o inicjacji w zło i brzydotę świata • określa rolę narratora w opowiadaniu M. Hłaski
8. W świecie groteski A. Emigrant	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że Sławomir Mroźek rozpoczął karierę jako dziennikarz • wie, że Mroźek jest autorem opowiadań i dramatów oraz potrafi wymienić tytuły co najmniej 3 jego utworów 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia kolejne etapy w biografii i twórczości Sławomira Mroźka • ukazuje Sławomira Mroźka jako emigranta i podróżnika
B. Lew, słoń i 44	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje próbę określenia czasu i miejsca akcji w opowiadaniu <i>Lew</i> • dostrzega elementy fantastyki w kreacji lwa • charakteryzuje postaci lwa i dozorca • przedstawia postać dyrektora w <i>Śloniu</i> • relacjonuje przebieg wydarzeń w opowiadaniu S. Mroźka • rekonstruuje obraz rzeczywistości polskiej lat 50. przedstawiony w opowiadaniu <i>Słoń</i> • pisze podanie • wie, że S. Mroźek osadza akcję Prologu do <i>Śmierci porucznika</i> w okresie powstania listopadowego • rozpoznaje nawiązania do tradycji romantycznej • rozpoznaje w osobie Poety Adama Mickiewicza • dostrzega i przedstawia różnice między postawą Poety a postawą Generała • określa źródła komizmu • wie, czym jest aluzja literacka 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje aluzję do <i>Quo vadis</i> Henryka Sienkiewicza • przedstawia rolę, w jakich ukazana zostaje postać lwa (racjonalista, cynik, historiozof, prorok) • rozpoznaje groteskę obecną w opowiadaniu <i>Lew</i> • charakteryzuje opowiadanie <i>Słoń</i> jako utwór satyryczny • pisze podanie, zachowując charakterystyczny dla tej formy wypowiedzi układ graficzny i zasady etykiety językowej • rozpoznaje literacki charakter świata przedstawionego w <i>Śmierci porucznika</i> • rozpoznaje aluzje do biografii i twórczości Adama Mickiewicza w przedstawionych w podręczniku fragmentach dramatu S. Mroźka • przedstawia sposób ukazania romantycznego artysty • rozpoznaje parodię w kreacji Poety • przedstawia proces twórczy ukazany prześmiewczo w dramacie S. Mroźka • rozpoznaje groteskę i określa jej funkcje • definiuje aluzję literacką

<p>9. Profesor z Berkeley A. <i>Dobrze jest się urodzić w małym kraju...</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • krótko przedstawia koleje życia i twórczości Czesława Miłosza • wymienia tytuły 3–4 utworów (zbiorów) Cz. Miłosza • wie o wyjeździe Miłosza do USA i jego wykładach na Uniwersytecie w Berkeley • wie, że Czesław Miłosz otrzymał w 1980 roku Nagrodę Nobla • ma świadomość, że wiersz Cz. Miłosza <i>Który skrzywdziłeś...</i> został umieszczony na pomniku Stoczniovców w Gdańsku • zna miejsce pochówku Czesława Miłosza 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia związki między biografią a twórczością Czesława Miłosza • zauważa i przedstawia podobieństwa między biografią Cz. Miłosza i A. Mickiewicza • wie, że Miłosz nie podjął działalności konspiracyjnej w czasie wojny • ma świadomość, że poeta zdecydował się na współpracę z władzą komunistyczną, co umożliwiło mu karierę dyplomatyczną • wie, że w 1951 roku Miłosz zdecydował się na pozostanie na Zachodzie i poprosił o azyl polityczny • przedstawia współpracę Miłosza z paryską <i>Kulturą</i> • wie, że Cz. Miłosz był tłumaczem Biblii
<p>B. <i>Moja wierna mowa</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • określa podmiot liryczny w zacytowanych w podręczniku wierszach Czesława Miłosza • wie, że poezja niesie ocalenie • rozpoznaje adresata wypowiedzi w wierszu <i>Moja wierna mowa</i> • określa rolę poety • rozumie tytuł <i>Ars poetica?</i> • przedstawia proces twórczy opisany w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • określa adresata wypowiedzi w <i>Przedmowie</i> • przedstawia funkcję poezji w <i>Przedmowie</i> • określa funkcję personifikacji w wierszu <i>Moja wierna mowa</i> • przedstawia ocenę postaw Polaków zawartą w wierszu • rozumie, że język, jakim posługują się ludzie, jest wyrazem ich postawy moralnej • wie, że utwór <i>Ars poetica?</i> ma charakter programowy • określa problem mediumiczności poezji ukazany w wierszu • dostrzega zawartą w tekście ironię
<p>10. Poetka staroświecka jak przecinek</p>	<ul style="list-style-type: none"> • krótko przedstawia biografię Wisławy Szymborskiej • wie, że poetka otrzymała w 1996 roku Nagrodę Nobla 	<ul style="list-style-type: none"> • ma świadomość ironicznego dystansu, jaki zachowuje Szymborska wobec siebie i własnej twórczości • wie, że Szymborska publikuje niewiele i nieregularnie

A. Wobec natury	<ul style="list-style-type: none"> • odpowiada na pytanie, w jaki sposób jest ukazana cebula w wierszu W. Szymborskiej • dostrzega obecność neologizmów • dostrzega kontrast między sposobem przedstawienia cebuli a opisem człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • określa funkcje neologizmów w wierszu W. Szymborskiej • określa źródła komizmu w <i>Cebuli</i> • charakteryzuje byt ludzki przedstawiony w wierszu
B. Wobec historii	<ul style="list-style-type: none"> • określa przedmiot wypowiedzi w wierszu <i>Rzeczywistość wymaga</i> • przedstawia wizję historii zawartą w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje kompozycję wiersza <i>Rzeczywistość wymaga</i> • określa relację między naturą a historią • wskazuje na źródła moralnego niepokoju
C. Wobec egzystencji	<ul style="list-style-type: none"> • zna mit o labiryncie i przenośne znaczenie tego wyrazu • określa przedmiot wypowiedzi w <i>Labiryncie</i> jako życie człowieka • wie, że życie człowieka jest przedstawione jako wędrówka po labiryncie • charakteryzuje przeżycia i odczucia bohatera wiersza • rozumie, że życie ludzkie polega na dokonywaniu wyborów • zna różnice między biografią, życiorysem a CV • wie, jakie znaczenie ma wyrażenie „<i>curriculum vitae</i>” • potrafi sformułować CV 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie znaczenie ortografii w tekście W. Szymborskiej dla odczytania jego sensu • wie, że podmiot liryczny i bohater to ta sama osoba • rozumie znaczenie użycia zaimków nieokreślonych w <i>Labiryncie</i> • dostrzega, że wybory, przed którymi staje bohater, związane są z określeniem sensu życia • przedstawia wędrówkę po labiryncie jako ucieczkę przed śmiercią, która jest wyjściem z płataniny korytarzy
11. Sztuka reportażu A. Liczby, podróże, książki	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia Ryszarda Kapuścińskiego jako dziennikarza, autora słynnych reportaży i podróżnika • wymienia 3–4 tytuły dzieł R. Kapuścińskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • krótko przedstawia biografię i twórczość Ryszarda Kapuścińskiego
B. Od studni do studni	<ul style="list-style-type: none"> • wie, gdzie rozgrywa się akcja <i>Studni</i> • określa sytuację bohatera – narratora reportażu • charakteryzuje tryb życia Somalijczyków • wie, jaką rolę w ich życiu odgrywają wielbłądy 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że o tożsamości Somalijczyka nie stanowi przynależność do narodu, lecz do klanu • przedstawia życie Somalijczyka jako „grę o przetrwanie” • definiuje reportaż i wymienia jego typy

	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia okoliczności, w jakich może dojść do zagłady całego klanu • własnymi słowami formułuje definicję reportażu • podejmuje próbę napisania reportażu 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje <i>Studnię</i> jako reportaż podróżniczy i „refleksyjny” • potrafi uzasadnić opinię Jana Miodka o mistrzowskim opanowaniu tworzywa językowego przez Ryszarda Kapuścińskiego
12. Eksperymenty	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wybrane zjawiska w sztuce współczesnej • wymienia co najmniej 2 reprezentantów polskiej sztuki współczesnej • wie, czym był pop-art • kojarzy osobę Andy’ego Warhola z pop-artem 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zjawiska charakterystyczne dla sztuki współczesnej • wyjaśnia pojęcie action-painting i kojarzy Jacksona Pollocka z tym rodzajem wypowiedzi • kojarzy osobę Tadeusza Kantora z informelem • wyjaśnia pojęcie kolażu • przedstawia twórców pop-artu • wie, czym był konceptualizm • charakteryzuje wybrane zjawiska we współczesnej architekturze
<p>Przed egzaminem</p> <p>A. O rodzajach literackich i sztuce interpretacji</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kwalifikuje dany tekst do określonego rodzaju literackiego • zna wyróżniki rodzajowe epiki • definiuje fabułę • wie, kim jest narrator • wie, czym jest narracja • zna rodzaje narratora i narracji • charakteryzuje narratora i narrację w tekście • wymienia gatunki epickie • wymienia przykłady utworów należących do epiki • zna wyróżniki rodzajowe liryki • odróżnia lirykę bezpośrednią i pośrednią • wie, czym jest liryka opisowa • potrafi wskazać lirykę inwokacyjną • posługuje się terminami: „wers”, „strofa” • zna podstawowe środki stylistyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie określa kompetencje narratora • charakteryzuje gatunki epickie • ma świadomość subiektywnego charakteru monologu lirycznego • samodzielnie interpretuje tekst liryczny i dokonuje jego analizy na poziomie podstawowym • określa funkcje środków stylistycznych w utworze lirycznym • dostrzega charakterystyczne cechy kompozycji utworu lirycznego • charakteryzuje gatunki liryczne i podaje przykłady ich realizacji • posługuje się nazwami strof: „tercyna”, „kwadryna” • charakteryzuje gatunki dramatu

	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady utworów należących do liryki wymienia co najmniej 3 gatunki liryczne zna wyróżniki rodzajowe dramatu wymienia przykłady utworów należących do dramatu wymienia gatunki dramatu 	
B. O historii literatury i sinusoidzie	<ul style="list-style-type: none"> wymienia epoki historycznoliterackie, zachowując porządek chronologiczny kojarzy najwybitniejszych twórców polskiej literatury z określoną epoką 	<ul style="list-style-type: none"> krótko przedstawia kolejne epoki w historii literatury i kultury ma świadomość znaczenia kontekstu historycznego i biograficznego dla interpretacji utworu

2. Lektury nieomówione w podręczniku

lektura	Osiągnięcia podstawowe (oceny: dopuszczająca i dostateczna)	Osiągnięcia ponadpodstawowe (oceny: dobra i bardzo dobra)
Aleksander Kamiński, <i>Kamienie na szaniec</i>	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wie, kim był autor <i>Kamieni na szaniec</i> zna genezę powieści wie, że zarówno bohaterowie utworu, jak i wydarzenia mają charakter autentyczny określa czas i miejsce wydarzeń zna przebieg wydarzeń i jest świadom ich chronologicznego uporządkowania przedstawia działania harcerzy podjęte we wrześniu 1939 roku przedstawia nawiązanie współpracy z PLAN-em i podaje przykłady wspólnie podjętych działań ukazuje proces samokształcenia i udział w tajnych kompletach jako formę oporu wobec okupanta 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> krótko przedstawia sylwetkę Aleksandra Kamińskiego przedstawia źródła oraz okoliczności powstania utworu określa kompozycję utworu charakteryzuje narratora uzasadnia użycie liczby mnogiej przez narratora charakteryzuje język i styl narracji dostrzega obecność czasu teraźniejszego i określa funkcje tego zabiegu dostrzega reportażowy charakter wypowiedzi określa odbiorcę wypowiedzi („Czytelnik”) dokonuje pogłębionej charakterystyki postaci bohaterów, wskazując na ich rodowód oraz motywacje ich działań

	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działania, jakie podjęli bohaterowie w ramach akcji Małego Sabotażu • przedstawia działania bohaterów w ramach Grup Szturmowych • przedstawia przebieg akcji pod Arsenalem • przedstawia akcję odbicia więźniów w Celestynowie • uzasadnia dokumentarny charakter opowieści • rozpoznaje narratora i rodzaj narracji • dostrzega obecność bezpośrednich zwrotów do odbiorcy • właściwie cytuje tekst • pracuje efektywnie w zespole • charakteryzuje bohaterów utworu • dostrzega, jak zmieniają się postawy bohaterów pod wpływem doświadczeń historycznych • przedstawia system wartości, któremu hołdują Rudy, Alek i Zośka • uzasadnia tytuł utworu • właściwie cytuje tekst 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na tradycję rycerską i tradycję romantyczną jako istotne czynniki kształtujące postawy bohaterów
<p>Władysław Szpilman, <i>Pianista</i> (fragmenty)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kim był Władysław Szpilman • przedstawia genezę <i>Pianisty</i> • zna treść wymaganych fragmentów powieści • określa czas i miejsce wydarzeń • wie, jakie było postępowanie Niemców wobec ludności żydowskiej przed utworzeniem getta • wie o utworzeniu getta • przedstawia doświadczenia, jakim byli poddani Żydzi w getcie (stłoczenie na małej powierzchni ogromnej liczby ludzi, izolacja i osamotnienie, poniżenie, głód, zagrożenie śmiercią) • przedstawia brutalność i okrucieństwo Niemców 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia losy Władysława Szpilmana • interpretuje podtytuł utworu i określa jego znaczenie dla dokumentarnego charakteru powieści • przedstawia różne reakcje i zachowania mieszkańców getta w obliczu zagrożenia • ukazuje przejawy perfidii i zakłamania okupanta (tablice przed gettem z ostrzeżeniem o tyfusie, powierzenie selekcji do transportu gminie żydowskiej) • charakteryzuje sposób relacjonowania wydarzeń w getcie („polowanie na zwierzynę żydowską”) • przedstawia zachowania rodziny Szpilmana, która usiłuje przetrwać zarówno w sensie moralnym, jak i fizycznym

	<ul style="list-style-type: none"> • wie o wysiedlaniu getta i wywóźce Żydów do obozów koncentracyjnych • przedstawia różne zachowania bohaterów czekających na transport do obozu • właściwie cytuje tekst 	<ul style="list-style-type: none"> • ukazuje dramat rozdzielonego z rodziną Władysława Szpilmana
<p>Antoine de Saint-Exupery, <i>Mały Księżę</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna treść utworu • opowiada treść, umiejętnie odpowiadając na pytania nauczyciela • dostrzega związki czasowe i logiczne między wydarzeniami przedstawionymi w dziele • jest aktywny podczas zajęć, formułuje sądy i opinie • podaje słownikowe znaczenie słowa „oswoić” • prawidłowo wskazuje fragment utworu, w którym pojawia się sprawa osvajania • interpretuje wypowiedź lisa skierowaną do Małego Księcia • charakteryzuje postępowanie, jakiego wymaga osvajanie jednej istoty przez drugą • charakteryzuje doświadczenia Małego Księcia wynikające z kontaktów bohatera z ludźmi • charakteryzuje sytuację na planecie Księcia • charakteryzuje relacje Księcia z różą • sprawnie pracuje w grupie • poprawnie wykonuje powierzone zadania, np. wybór fragmentów przydatnych do interpretacji danego problemu • charakteryzuje przyjaźń jako silną więź duchową między ludźmi • przytacza odpowiednio wybrane fragmenty książki i poprawnie je interpretuje • poprawnie stosuje podstawowe dla epiki terminy: „narrator”, „narracja” 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie wypowiada się na tematy poruszane w czasie lekcji a dotyczące omawianego utworu • umiejętnie wykorzystuje dobrą znajomość dzieła: swoje wypowiedzi ilustruje trafnie wybranymi cytatami z utworu • charakteryzuje zawartą w utworze koncepcję przyjaźni jako sztukę osvajania jednego człowieka przez drugiego • przedstawia osvajanie jako tworzenie silnych więzi uczuciowych między ludźmi • samodzielnie formułuje wnioski i uogólnienia dotyczące relacji międzyludzkich, których podstawą jest koncepcja osvajania • sporządza samodzielnie notatki na określony temat • ocenia świat dorosłych z perspektywy narratora • przedstawia przebieg i sens spotkania Małego Księcia z Królem • zapisuje ustalenia wynikające z pracy w grupach rozwiązujących poszczególne problemy • formułuje wnioski dotyczące relacji narratora i Małego Księcia ze światem zewnętrznym • uogólnia wnioski wynikające z doświadczeń zdobytych przez narratora i Małego Księcia • wykorzystuje wiedzę nabytą w toku poprzednich zajęć do rozwiązywania nowych problemów • analizuje i interpretuje utwór literacki na różnych poziomach jego organizacji

	<ul style="list-style-type: none"> • odbiera tekst na poziomie znaczeń dosłownych • wskazuje sens metaforyczny poznanej lektury 	<ul style="list-style-type: none"> • zwraca uwagę na różne aspekty i cechy przyjaźni ukazane w omawianej lekturze • określa funkcje narracji w pierwszej osobie • uzasadnia użycie czasowników w drugiej osobie liczby mnogiej • uzasadnia, kiedy i dlaczego narrator stosuje formy „my” i „oni” • wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne w fabule utworu • określa funkcje tych elementów
J.D. Salinger, <i>Buszujący w zbożu</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kto jest autorem <i>Buszującego w zbożu</i> • zna treść powieści • określa narratora utworu i narrację • określa czas i miejsce akcji • sporządza plan wydarzeń • relacjonuje przebieg fabuły • charakteryzuje środowisko szkolne przedstawione przez bohatera • przedstawia obserwacje Holdena dotyczące świata dorosłych • przedstawia ocenę rzeczywistości wypowiedzianą przez bohatera • właściwie cytuje tekst • pracuje efektywnie w zespole • charakteryzuje postać głównego bohatera, przedstawiając jego wygląd zewnętrzny, stosunek do członków rodziny, intelekt, system wartości • dokonuje pisemnej charakterystyki Holdena Caulfielda • właściwie cytuje tekst 	<ul style="list-style-type: none"> • krótko przedstawia sylwetkę J.D. Salingera • określa sytuację narracyjną • rozróżnia czas wydarzeń i czas narracji • określa charakter fabuły powieści • dostrzega związek między osobą narratora a światem przedstawionym • dokonuje problematyzacji utworu • interpretuje utwór w sposób pogłębiony • przedstawia samoocenę Holdena, jego stosunek do samego siebie • odnajduje i przedstawia źródła niezgody na świat • wie, jaki są marzenia bohatera i interpretuje je jako sprzeciw wobec cywilizacji i tęsknotę do natury • interpretuje tytuł powieści

<p>Konstanty Ildefons Gałczyński, <i>Teatrzyk „Zielona Gęś”</i> <i>Poranek Mickiewiczowski</i> i <i>Skarga Julka</i></p> <p><i>Przygnieciony przez kredens</i> i <i>Żywcem zapeklowana</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kim był Konstanty Ildefons Gałczyński • wiąże scenki z <i>Teatrzyku „Zielona Gęś”</i> z tradycją kabaretu w Polsce • wyjaśnia nazwę „Zielona Gęś” • dostrzega odrzucenie poetyki realizmu w analizowanych scenkach • rozpoznaje parodię w kreacji Juliusza Słowackiego • określa źródła komizmu • przedstawia postaci bohaterów • dostrzega absurd w przebiegu wydarzeń i zachowaniach bohaterów • określa główne ośrodki fabuły: zdrada, zemsta i kara • dostrzega parodię motywów melodramatycznych • określa źródła komizmu 	<ul style="list-style-type: none"> • krótko przedstawia sylwetkę Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego • rozpoznaje nawiązania do biografii i twórczości Juliusza Słowackiego oraz Adama Mickiewicza • określa specyfikę humoru w <i>Zielonej Gęsi</i> • dostrzega groteskę • dostrzega i opisuje zjawiska w sferze języka i stylu, które prowadzą do efektów komicznych • dostrzega kpinę z tradycji romantycznej (balladowy motyw winy i kary, kara jako metamorfoza bohaterki nie w modrzew, lecz w korniszona; poszukiwanie przez bohatera cierpienia) • charakteryzuje świat przedstawiony, posługując się kategoriami groteski i nadrealizmu • dostrzega i opisuje zjawiska w sferze języka i stylu, które prowadzą do efektów komicznych
--	---	---

Kształcenie językowe

Dział Problematyka	Osiągnięcia podstawowe (oceny: dopuszczająca i dostateczna)	Osiągnięcia ponadpodstawowe (oceny: dobra i bardzo dobra)
<p>I. Słownictwo. Podstawowe terminy</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia własnymi słowami przedmiot słownictwa jako działu nauki o języku • podaje odpowiednio dobrane przykłady • na ogół poprawnie posługuje się terminami: parafraza słownictwa, wyraz podstawowy, wyraz pochodny, formant słownictwa • poprawnie wykonuje proste ćwiczenia z podręcznika 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia i stosuje w praktyce elementy słownictwa w praktyce elementarnej analizy wyrazów • definiuje podstawę słownictwa, temat słownictwa i formant słownictwa • stosuje definicje w toku wykonywania ćwiczeń • wykonuje poprawnie ćwiczenia o wyższym stopniu trudności

II. Wyrazy niepodzielne słowotwórczo	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia własnymi słowami zjawisko istnienia wyrazów niepodzielnych słowotwórczo • podaje odpowiednio dobrane przykłady • wykonuje proste ćwiczenia z zakresu ww. problematyki 	<ul style="list-style-type: none"> • wykonuje ćwiczenia o zaawansowanym stopniu trudności • poprawnie stosuje poznaną uprzednio terminologię
III. Rodzaje formantów słowotwórczych	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia przyrostki i przedrostki • na ogół poprawnie przeprowadza analizę słowotwórczą wyrazów o przejrzystej budowie słowotwórczej • wskazuje formanty właściwe dla zdrobnień • poprawnie wykonuje proste ćwiczenia z podręcznika 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia formanty złożone • definiuje interfiksy • podaje odpowiednio dobrane przykłady • na przykładach określa funkcje formantów • wykonuje poprawnie ćwiczenia o wyższym stopniu trudności
IV. Budowa słowotwórcza a znaczenie wyrazu: słowotwórstwo rzeczowników	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie tworzy rzeczowniki należące do dwóch kategorii słowotwórczych • rozróżnia przynajmniej jeden wyspecjalizowany formant słowotwórczy służący tworzeniu rzeczowników • wykonuje poprawnie proste ćwiczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega związki między budową słowotwórczą a znaczeniem wybranych kategorii rzeczowników • tworzy rzeczowniki od rzeczowników, przymiotników i czasowników za pomocą wyspecjalizowanych formantów słowotwórczych • rozróżnia formanty służące tworzeniu określonej kategorii rzeczowników, np. nazw miejsc • wykonuje poprawnie ćwiczenia o różnym stopniu trudności
V. Budowa słowotwórcza a znaczenie wyrazu: słowotwórstwo czasowników	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia czasowniki utworzone od czasowników oraz czasowniki utworzone od innych części mowy • wskazuje formanty charakterystyczne dla czasowników tworzonych od czasowników • wykonuje poprawnie proste ćwiczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia czasowniki tworzony od innych części mowy niż czasownik • rozpoznaje formanty właściwe dla czasowników tworzonych od innych części mowy niż czasownik • poprawnie wykonuje ćwiczenia o różnym stopniu trudności
VI. Sposoby tworzenia nowych wyrazów	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje wyraz pochodny jako podstawę słowotwórczą dla innego wyrazu pochodnego • określa, jaką częścią mowy jest dany wyraz podstawowy • określa, jaką częścią mowy jest wyraz utworzony od danej podstawy słowotwórczej 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie tworzy wyrazy od rzeczowników, przymiotników, czasowników i wyrażań przymiokowych, należące do różnych części mowy • poprawnie przeprowadza analizę słowotwórczą wyrazów o bardziej skomplikowanej budowie

	<ul style="list-style-type: none"> • wykonuje poprawnie proste ćwiczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • umiejętnie stosuje produktywne formanty słowotwórcze • poprawnie wykonuje ćwiczenia o różnym stopniu trudności
VII. Neologizmy. Neologizmy słowotwórcze	<ul style="list-style-type: none"> • własnymi słowami wyjaśnia, czym jest neologizm • podaje proste przykłady neologizmów • wykonuje poprawnie proste ćwiczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje rodzaje neologizmów we wskazanych tekstach • poprawnie je nazywa • uzasadnia celowość ich użycia • wykonuje poprawnie ćwiczenia o różnym stopniu trudności
VIII. Słowotwórstwo: wyrazy złożone	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia zrosty i złożenia • poprawnie odmienia i akcentuje zrosty • poprawnie wykonuje proste ćwiczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje człony złożzeń • kwalifikuje człony złożzeń do odpowiednich części mowy • wskazuje interfiksy • poprawnie wykonuje ćwiczenia o różnym stopniu trudności
IX. Skrót i skrótowce	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje skrótowce • poprawnie określa liczbę i rodzaj skrótowców • poprawnie odmienia skrótowce • zna pisownię skrótowców i stosuje ją w praktyce • wykonuje poprawnie proste ćwiczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • wyróżnia poszczególne rodzaje skrótowców i nazywa je • rozpoznaje skrótowce mające po dwa rodzaje i dwie liczby • wykonuje poprawnie ćwiczenia o różnym stopniu trudności
X. Zapożyczenia	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje zapożyczenia • własnymi słowami definiuje wyraz zapożyczony • na wybranych przykładach charakteryzuje zjawisko zapożyczeń wyrazowych we współczesnej polszczyźnie • poprawnie wykonuje łatwe ćwiczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • na przykładach rozpatruje zapożyczenia wyrazowe jako skutek naszych kontaktów kulturowych, politycznych, gospodarczych z innymi narodami i państwami • łączy konkretne zapożyczenia z określonymi językami macierzystymi i czasami historycznymi • wskazuje zapożyczenia zbyteczne i uzasadnia swój sąd • poprawnie wykonuje ćwiczenia o wyższym stopniu trudności

XI. Manipulacja językowa. Agresja językowa	<ul style="list-style-type: none"> • własnymi słowami wyjaśnia zjawisko manipulacji językowej • rozpoznaje przejawy manipulacji w podanych przykładach • charakteryzuje zjawisko agresji językowej na wybranych przykładach • poprawnie wykonuje łatwe ćwiczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • łączy zjawisko manipulacji językowej z odpowiednim kontekstem historycznym i politycznym • samodzielnie znajduje przykłady manipulacji • łączy zjawisko agresji językowej z kontekstem sytuacyjnym, kulturowym, społecznym • poprawnie wykonuje ćwiczenia o wyższym stopniu trudności
XII. Akcent i intonacja	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje akcent w języku polskim • zna i stosuje w praktyce językowej podstawową zasadę akcentowania 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i stosuje w praktyce językowej wyjątki od podstawowej zasady akcentowania • definiuje intonację • rysuje wykresy intonacyjne zdań